

Levende Musik i Skolen

Ebbe Høyrup er født 1955 i Thisted og uddannet bibliotekar i 1981. Han har efterfølgende studeret børnekultur på Odense Universitet 1999 og diplom i ledelse 2008. Han har haft konsulent- og bestyrelsesarbejde i Fajabefa, Dansk Rock Samråd, Den Danske Jazzkreds, Kucheza og Dansk Rock Samråd 1983. Han er stifter og leder af Den Rytmiske Aftenskole i Aarhus 1983-1986 samt administrativ leder af Klüvers Big Band 1985-1992. Siden 1992 har han været koncertdirektør i Levende Musik i Skolen.

Ebbe Høyrup er medstifter og bestyrelsesmedlem i Nordisk Netværk for Skolekoncerter siden 1998, formand for Young Audiences Music Committee siden 2010, medstifter og bestyrelsesmedlem i KulturPartner siden 2008 og medstifter og bestyrelsesmedlem i Forum for Kunst og Kultur i Skolen siden 2014. Selv spiller han guitar i fritiden og optræder med sin kone Katrine under navnet Kats&Wings&Waves. Link: lms.dk

Foto: Christian Brandt

Ved at komme ud på skoler kan vi nå alle børn med musikken, så det bliver uafhængigt af andre faktorer, f.eks. om forældrene selv har taget initiativ til deres børns musikalske dannelse.

Du har været med til at starte "Levende Musik i Skolen". Hvad er historien bag projektet?

Før 1992 var skolekoncerterne spredt ud på mange forskellige aktører. Det var derfor ret ukoordineret og tilfældigt, hvilke skoler der fik tilbuddet om koncerter. I det arbejde, hvor det statslige engagement i skolekoncerter skulle samles, blev jeg inviteret med i en arbejdsgruppe, og her blev LMS (Levende Musik i Skolen) dannet. Det skete for 27 år siden, og en stilling som leder blev slået op. Den søgte jeg og har været her lige siden. Min egen interesse, for at børn skulle præsenteres for god musik, var vakt nogle år før, hvor jeg arbejdede for det, der i dag hedder Aarhus Jazz Orchestra, som havde og har et fantastisk skolekoncertkoncept. Her så jeg, hvilken musikalsk oplevelse børnene fik, både når de selv var med, og når de hørte et professionelt orkester spille.

Hvad er konceptet i LMS, og har det ændret sig undervejs?

LMS har udviklet sig meget gennem årene, og der skete en stor stigning i antallet af koncerter organiseret af os, da amterne blev nedlagt i 2007. Her overtog vi ansvaret for skolekoncerterne med en mission om, at pengene afsat til skolekoncerterne, ikke bare skulle forsvinde. I den forbindelse lod vi os inspirere af den såkaldte "vejle-model", som er en mere systematisk og forpligtende model, så vi sikrer os, at musikken når ud til så mange børn som muligt. Det foregår sådan, at vi laver aftaler med de enkelte kommuner, som bidrager med et beløb per

elev. Samtidig får vi tilskud fra Statens Kunstfond, som svarer til det beløb, som kommunerne betaler.

LMS har egentlig altid været bygget på det samme koncept; men det er blevet forfinet undervejs, fordi vi er blevet bedre til det, vi gør. Ideen er grundlæggende at finde musik med en høj kvalitet, udøvet af musikere med gode formidlingsevner, som præsenteres i en skolesammenhæng. Ved at komme ud på skoler kan vi nå alle børn med musikken, så det bliver uafhængigt af andre faktorer, f.eks. om forældrene selv har taget initiativ til deres børns musikalske dannelse. Dermed bliver det et demokratisk projekt. For at det skal fungere i praksis, er vi selvfølgelig også meget opmærksomme på skolerne virkelighed og behov, så derfor laver vi altid et tilhørende undervisningsmateriale, så musikken også får en læringsværdi. Det kan f.eks. være indenfor musik eller andre fag, som lærerne kan dykke ned i sammen med deres elever. På den måde er det ikke kun en enkeltstående oplevelse, vi præsenterer, men en kunstnerisk oplevelse som skolerne læringsmæssigt kan knytte an til. På den måde forankres den musikalske oplevelse. Vi ved også, at musiklærerne kan bruge vores materialer som argument over for kolleger og ledelse.

Undervisningsmateriale til skolerne

Hvordan inddrager I konkret lærere og elever før og efter koncerter?

Vores primære værktøj til inddragelse er vores undervisningsmateriale, som er udviklet af teams med henholdsvis musik- og lærerbaggrunde. Når

For at det skal fungere i praksis, er vi selvfølgelig også meget opmærksomme på skolerne virkelighed og behov, så derfor laver vi altid et tilhørende undervisningsmateriale, så musikken også får en læringsværdi.

¶ Når børnene møder den professionelle musik i levende live, åbner de sig over for det på en helt anden måde end ved at se et youtube-klip eller høre et nummer på Spotify. Der er noget særligt ved det levende møde, som også Grundtvig understregede det. Når man møder mennesker, som er engagerede og rigtig dygtige til deres fag, sker der noget helt fantastisk.

Foto: Christian Brandt

der kommer en ny musikgruppe ind, har vi derfor forskellige vinkler på, hvad et spændende læringsmateriale består af. Her arbejdes også konkret med, hvordan materialet kan samarbejde med de forskellige fag, f.eks. musik, dansk, sløjd eller tysk. Skolerne modtager allerede materialet til det kommende år i maj måned, så de kan tænke det ind i årsplanlægningen og vurdere, i hvor høj grad de kan inddrage det. Det er meget forskelligt, hvordan skolerne gør brug af materialet i praksis; men der er god respons fra de lærere, som benytter sig af det.

Får I også direkte respons fra børnene?

Vi foretager altid en standard-evaluering efter hver koncert, som primært retter sig mod lærere og musikere. Nogle gange får vi også respons fra børnene, men det er sværere for os at organisere. Vi har udviklet et ret enkelt dialogværktøj som inspiration til, hvordan man snakker om en koncert. Børn vil ofte evaluere kortfattet og med ord som "sjovt" eller "kedeligt". Derfor har vi tilrettelagt nogle spørgsmål, så man kan komme et spadestik dybere ned i deres oplevelse. Det er tænkt sådan, at lærerne bruger vores dialogværktøj til eleverne og lader det danne baggrund for deres feedback til os.

Når ud til 300.000 børn

Hvor mange koncerter har I cirka om året?

Da vi startede i 1992, arrangerede vi omkring 100 koncerter årligt, og i dag har vi cirka 2500. Derfor når vi i dag ud til næsten 300.000 børn hvert eneste år. Da vi startede, var der formentlig cirka 1400 skolekoncerter på landsplan, hvoraf mange fandt sted i amtsregi, hvor vi i dag står for en meget større andel

af koncerterne. Vi har i LMS lige så stille fået opbygget en forståelse for vigtigheden af musikalske oplevelser hos børn. Nu er det ikke kun musiklærerne, som har indsigt i vigtigheden af det, vi arbejder med, men også skoleledere, forvaltningsfolk og politikere, der kan se, hvor vigtig god musik er for børn. Vores ambition er, at gennem folkeskolens 10 år skal børnene helst have oplevet 10 forskellige og fantastiske koncerter. Det lykkes faktisk lige nu i de godt 50 kommuner, vi har aftale med.

Hvad giver det børn at møde professionel musik?

Når børnene møder den professionelle musik i levende live, åbner de sig over for det på en helt anden måde end ved at se et youtube-klip eller høre et nummer på Spotify. Der er noget særligt ved det levende møde, som også Grundtvig understregede det. Når man møder mennesker, som er engagerede og rigtig dygtige til deres fag, sker der noget helt fantastisk. Det er samtidig også rigtig vigtigt, at musikerne kan formidle og skabe kontakt, fordi det antænder børnenes interesse. Ved at arbejde med de parametre, kan vi optræde med alt fra indisk til klassisk musik og alligevel engagere børnene, selvom det er musik, som ellers ville blive opfattet som sært eller kedeligt. Og det gælder for børn i alle aldre i folkeskolen. Vi inviterer til en kulturel oplevelse, som børnene måske ellers aldrig havde mødt, og dermed kan de udvide deres musikalske horisont.

Ville de mindre børn også have gavn af lignende musikalske oplevelser?

Faktisk vil vi rigtig gerne være med til at udvikle et tilbud rettet mod førskolebørn, og vi er også alle-

rede involveret i nogle pilotprojekter. Det er et vigtigt og interessant perspektiv at præsentere musikken for børnene, mens de er helt små. Desværre er det ikke en fast del af vores projekt lige nu; men det kunne bestemt være et fremtidigt arbejdsområde.

Jeg har tidligere oplevet en af jeres skolekoncerter, og det var fantastisk at se børnenes engagement og glæde over for musikeren efterfølgende. Får I også feedback fra musikerne?

Vi har faktisk en rigtig høj svarrate i vores evaluering fra musikerne, og det er rigtig vigtigt. Musikgrupperne mærker jo en direkte feedback fra eleverne, når de har været på skolerne, og derfor beder vi dem om at forholde sig til deres oplevelser ved de enkelte koncerter. Skoler og musikere har faktisk mulighed for at se hinandens evalueringer gennem vores hjemmeside, hvor de kan udveksle, hvad der fungerede henholdsvis godt og mindre godt. Men generelt oplever vi også en meget høj tilfredshed fra vores musikere.

LMS-Musikfestival

Fra teaterbranchen kender vi børneteaterfestivalen. I har, inspireret af dette koncept, organiseret LMS-musikfestival - hvordan er det tilrettelagt?

Vi startede i 1996 med en festival, som gik på tur rundt i forskellige amter. I dag foregår den stadig forskellige steder i landet, og i år er der planlagt en kæmpe festival i Horsens og Odder Kommune. Det er faktisk den største festival, vi nogensinde har afholdt med over 200 koncerter. Ideen er, at vi inviterer alle vores kontaktpersoner fra landets kommuner og skoler, som kan komme og se, hvilke nye

koncerter vi har. Deltagerne hører mange koncerter samt deltager i kurser og andre relevante aktiviteter. Dermed kan de blive inspireret til, hvilke koncerter de kunne ønske sig på deres egen skole. Mange er også begyndt at sende elever med, så de kan være med til at vælge.

Sidste år modtog I sammen med OrkesterMester og Strøm et større millionbeløb fra Kulturministeriet. Hvad planlægger I at bruge pengene til?

Vi har modtaget en bevilling, hvor vi får 2,5 mio. kr. hvert år i de næste fire år, og disse midler er rettet mod at inddrage børn mere i forskellige musikalske aktiviteter. For os handler det i høj grad om at udbygge den inddragelse, der knytter sig til koncertsituationen. Vi har allerede en del koncerter, hvor børnene deltager aktivt ved f.eks. at lære sange eller rytmer og dermed bliver musikernes medspillere. Vi skal altså ikke tænke helt nyt, men derimod lave en justering og få de involverende initiativer op i et højere gear. Vi ved, at når børn er med og får mulighed for at gøre noget selv, så går musikken ind på en anden måde, end hvis de kun lytter; så det er et rigtig vigtigt område at arbejde med. Derfor vil vi i de kommende år arbejde mere intenst med inddragelse. Både med det vi allerede har, og med de nye projekter og samarbejdspartnere, vi tager ind. Vi vil naturligvis evaluere løbende på vores indsats både gennem vores etablerede feedback-system og med særskielt opmærksomhed på nye projekter. Det er formentlig ikke alle skoler, der vil mærke en stor forskel, fordi nogle af vores musikgrupper allerede er rigtig gode til at aktivere børnene; men generelt vil der blive mere inddragelse.

Faktisk vil vi rigtig gerne være med til at udvikle et tilbud rettet mod førskolebørn, og vi er også allerede involveret i nogle pilotprojekter. Det er et vigtigt og interessant perspektiv at præsentere musikken for børnene, mens de er helt små.

Vi har allerede en del koncerter, hvor børnene deltager aktivt ved f.eks. at lære sange eller rytmer og dermed bliver musikernes medspillere. Vi skal altså ikke tænke helt nyt, men derimod lave en justering og få de involverende initiativer op i et højere gear.

 Vores håb er, at vi kan dele erfaringer om undervisningsmateriale, koncertoplevelser og praktisk tilrettelæggelse. Derfor har vi etableret et netværk bestående af 30-40 repræsentanter fra de enkelte projekter, som mødes et par gange årligt og sparrer med hinanden.

Levende musik til alle børn i 2021

I er involveret i et samarbejde med andre organisationer, hvor I arbejder mod at nå en målsætning om, at alle børn i år 2021 møder levende musik på deres skole. Hvordan vil I nå det mål?

Den målsætning, som vi kalder Koncertløftet, knytter sig til vores rammeaftale med Statens Kunstfond. Faktisk var det oprindeligt dem, der formulerede ambitionen om, at vi i 2021 skal nå ud til alle 700.000 elever i landet. De børn, vi ikke når ud til nu, dækkes til dels af andre initiativer, såsom ensembler og landsdelsorkestre; men vi skal hjælpe med at sikre, at ingen elever bliver overset. Der er derfor et behov for en koordinerende indsats, så alle parter på området samarbejder. Den opgave har vi taget på os. Helt basalt går det ud på, at de forskellige aktører ved, hvor hinanden er, så der sker en bedre fordeling. I tillæg hertil er vi i gang med at se på, om vi kan lave et yderligere samarbejde, hvor vi inddrager hinanden mere. Vores håb er, at vi kan dele erfaringer om undervisningsmateriale, koncertoplevelser og praktisk tilrettelæggelse. Derfor har vi etableret et netværk bestående af 30-40 repræsentanter fra de enkelte projekter, som mødes et par gange årligt og sparrer med hinanden.

Oplever du generelt, at der er stor forskel på, hvordan I går til opgaven med formidling af musik til skoleelever?

Jeg kan ikke sige noget om kvaliteten af de enkelte tilbud; men det griber an på meget forskellige måder rundt om i landet. Mange af de andre aktører har kun i begrænset omfang mulighed for at sætte timer af til arbejdet, så udvikling og tilrettelæggelse kan være en udfordring. Hvis man skal gøre sig store tanker og udvikle sit tilbud, er det derfor afgørende med et netværk, hvor vi alle kan inspirere og lære af hinanden.

Hvad vil I gøre for at nå ud til alle børn i Danmark?

Vi skal selvfølgelig lave flere koncerter, og det opnår vi på forskellige måder. For nogle grupper kan det for eksempel være en fordel, hvis der er lidt flere børn til koncerten end det gennemsnit på 120 børn per koncert, som vi tidligere har haft. Det gør sig for eksempel gældende for et af vores heavy-metal-orkestre, som fortæller, at det ville fungere bedre med flere elever til koncerten. Derfor kigger vi nu mere individuelt på hvilke koncerter, hvor det er meningsfuldt at invitere flere børn. En anden tilgang kunne være at være opmærksom på hvor mange musikere, der er i den enkelte gruppe, så det ikke er de grupper med det største medlemsantal, der spiller

allerflest koncerter, fordi de naturligvis er dyrere i drift. Det er et fokus på kvantitet, som vi dog vil udføre, så det ikke går ud over kvaliteten, hvilket vi er meget opmærksomme på. Det hele er en igangværende proces, hvor vi overvejer flere forskellige tiltag.

Tænde en gnist

Hvordan gør det en forskel for børn at møde musik?

Det gør en stor forskel for børn at møde musik. Hos nogle kan vi direkte se, at det har tændt en gnist i dem, som får dem i gang med selv at spille musik. Hos andre vil oplevelsen give dem et sus af noget stort – et minde, der udgør en unik oplevelse, som de kan tage med sig som noget alment dannende. Det har en vigtig værdi i sig selv. Sideløbende med vores indsats er den generelle musikundervisning dog også virkelig vigtig. Vi kan mærke, at vores koncerter fungerer allerbedst, når vi kommer ud på skoler med en rigtig god musikkultur, fordi eleverne tager imod på en helt anden måde. Jeg arbejder meget med en model, som bygger på en antagelse om, at inspiration, læring og gøren hænger uløseligt sammen, og derfor oplever vi en naturlig selvforstærkende effekt på skoler med en stærk musikkultur. På skoler hvor musikken ikke står så stærkt, er skolekoncerter dog langt bedre end ingenting, fordi eleverne præsenteres for en musikalsk oplevelse af høj kvalitet, som kan vække deres nysgerrighed.

Hvilke spor håber du, at jeres projekt sætter i et længere perspektiv?

I Danmark bruger vi mange penge på kultur, og børn har lige så meget ret til kulturelle oplevelser som voksne. Vi kan ikke vente på, at børnene selv spørger, om de må komme til koncert; de er nødt til at vide, at det er en oplevelse, som findes. Derfor ønsker jeg, at alle børn har mindst én god musikoplevelse om året. Det er mit håb, at sådan en oplevelse kan have en afsmittende effekt både på den generelle musikundervisning, på interessen for at spille et instrument, og ved at børnene vokser op som et mere kvalificeret publikum med en større glæde for musik. Ligesom man skal læse St.St. Blicher i dansk som en indføring i den danske kultur, så er forskelligartede musikoplevelser afgørende. Det er ikke vigtigt, om børnene kan lide musikken eller ej; men ved at præsentere dem for forskellige koncerter bygger vi et stillads, som de kan bruge i deres fremtidige forståelse af musik. Hvis alt det lykkes, så er jeg en glad mand. ☺

 Det gør en stor forskel for børn at møde musik. Hos nogle kan vi direkte se, at det har tændt en gnist i dem, som får dem i gang med selv at spille musik. Hos andre vil oplevelsen give dem et sus af noget stort – et minde, der udgør en unik oplevelse, som de kan tage med sig som noget alment dannende. Det har en vigtig værdi i sig selv.